

anden Form for Værdimaalingen end netop den Kapitelstakst, man har været vant til gennem en lang Række af Aar.

**Harald Jensen:** For at ikke Tavshed fra vor Side skal blive misforstået, vil jeg gerne anbefale det foreliggende Lovforslag til hurtig Fremme her i Tinget. Som man vil se af Forhandlingerne i Folketinget, har der været Betæneligheder fra alle Sider, men man er efterhaanden kommet til en Overenskomst, enedes om at erkende Nødvendigheden af et Lovforslag i den Retning, som der her er Tale om, og det turde vel ogsaa være rigtigt. Forholdet er jo, som den foregaaende Taler udtalte, det, at de, der skal betale, er dem, der har vanskeligst derved, og at det skyldes uforudsete Omstændigheder, abnorme Forhold, naar Ydelserne bliver betydeligt større, og at de, der skal modtage, egentlig intet Krav har paa at høste Fordel af de abnorme Forhold, vi er inde i. Hvis der skal træffes en retfærdig Ordning, maa der altsaa gøres noget. Man er i Folketinget enedes fra alle Sider om at give Lovforslaget den Form, det nu har, og jeg kan heller ikke se, at der for Øjeblikket er andre Veje at gaa. Med disse Ord skal jeg anbefale Lovforslaget til Vedtagelse.

**Lange:** Det ærede 5te Medlem for 6te Kreds (Vejstrup) udtalte for et Øjeblik siden sin Forundring over, at man her i Diskussionen kom ind paa at omtale Grundlovens § 82 og dette Lovforslag som et Brud derpaa. Det ærede Medlem udtalte samtidig, at det var mærkværdigt, at de konservative Partier nu havde faaet en saadan Kærlighed til Grundloven, det plejede de ikke at have. Maa jeg da gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at det ikke er os, der er saa utilfredse med at arbejde under den Grundlov, vi nu arbejder under. Det turde være fra anden Side, at Misfornøjelsen er til Stede. Er der Misfornøjelse til Stede fra det ærede Medlems Side, maa det ærede Medlem alligevel finde sig i, at vi, saa længe vi har den Grundlov, vi har, skal arbejde med denne for Øje og kun tage Hensyn til Grundlovens Bestemmelser.

**Konseilspræsidenten (Zahle):** Det ærede 3die Medlem for 3die Kreds (Ole Hansen) har direkte anmodet mig om at udtale mig om den retlige Side af den foreliggende Sag, hvis retlige Berettigelse er blevet bestridt af det ærede 8de Med-

lem for 2den Kreds (Godskesen), som i det hele bestred, at man havde Ret til at lovgive paa dette Omraade saaledes som her foreslaaet. Jeg maa dog her tage Forbehold, ligesom ogsaa det ærede 8de Medlem for 2den Kreds selv tog et meget omfattende Forbehold, hvilket han nødvendig maatte gøre i sin Egenskab af Jurist. Han tog nemlig Forbehold for det Tilfælde, at Forholdenes overordentlige Karakter nødvendiggjorde en saadan Lovgivning som den her foreslaaede. Dette Forbehold tog det ærede Medlem, fordi han er Jurist, og fordi han ikke er nogen Tingstud, thi Forskellen paa en Tingstud og en virkelig Jurist er den, at en Tingstud hævder lige til det yderste Lovens Ord, endogsaa mod Lovens Aand, og under alle Forhold fastholder den formelle Ret, endogsaa mod den materielle, medens Juristen erkender, at et Retssystem er en Bygning, som er opført paa Moralens Grund, og at Moralen er Hovedhjørnestenen i Retssystemet, og at hvis man drager det moralske Grundlag bort under Retten, falder hele Systemet sammen. Den skrevne Ret, Lovens Ord, begrænses til en vis Grad af, hvad der er billigt og rimeligt og moralsk forsvarligt, og begrænses selvfølgelig under overordentlige Forhold stærkere end under almindelige Forhold. Alleerede i Oldtiden erkendte man — saaledes som det ærede 8de Medlem for 2den Kreds ogsaa udtrykkelig gjorde det i Gaar —, at det gaar ikke an at sige: Loven skal have sin Gænge, om saa Verden skal gaa til Grunde derved. Det lader sig ikke gøre. Der er en Begrænsning for den skrevne formelle Ret. Forholdene kan være saa overordentlige, at det er nødvendigt at handle paa en saadan Maade, at man ikke bringer Retten i en Konflikt med Moralen, som gør det umuligt for Retten at bestaa.

Ser man paa Forholdene, som de foreligger nu, maa man altsaa spørge: Er de af en saa overordentlig Karakter, at de kan give Anledning til en ekstraordinær Lovgivning som den, der her er bragt i Forslag? Jeg maa for mit Vedkommende svare Ja, og den danske Lovgivningsmagt har givet mig Ret i dette Svar, thi den danske Lovgivningsmagt har erkendt, at de foreliggende Forhold er saa overordentlige, at de giver Anledning til ekstraordinær Lovgivning. Den 6. August gennemførtes Udførselsforbudsloven. Den gik ud fra den Kendsgerning, at Forholdene her i Landet er saadanne og stadig i højere Grad